ЦПА, Ф 226 оп 1 а. е. 350

ПОЗИВЪ

Къмъ другаритѣ и съмишленицитѣ отъ Народната федеративна Партия.

Съ най-голѣма скърбь трѣбва да бѫде отбѣлѣзанъ бавния и мѫчителенъ процесъ съпровождащъ, както оформяването тъй и необходимата широка дѣйность отъ страна на прогресивнитѣ обществени сили въ Турция. Въпрѣки голѣмия интересъ къмъ новозараждащитѣ се либерални и демократически партии въ страната, тѣхнитѣ усилия, за съжаление, се указаха почти безрезултатни. Доминиращата роль въ прѣустройването на Турската империя бѣ прѣдоставено на най-консервативнитѣ и реакционни довчерашни и днешни обществени фактори. Тъй злѣ съчетаното ново положение неможеше освѣнъ да породи единъ всеобщъ упадъкъ въ духътъ на народнитѣ маси; едно състояние на инертность и бездушие; една неподвижность и безинтерестность къмъ развиващитѣ се събития; една атмосфера на пълна неопрѣдѣленость. Вмѣсто принципътъ за националното равенство, лишенитѣ отъ всѣка държавнишка мѫдрость младо-турски политици, изнесоха съ една невъобразима дързость мухаджирския въпросъ. Тогазъ когато съ стотини хиляди български, арабски и арменски бежанци, синове на туй отечество трѣбваше да бѫдатъ възвърнати, недалновидниятѣ турски кржгове пожелаха да обезличатъ, или да смажатъ нетурскитѣ народности. Съ единъ безуменъ жестъ тѣ помислиха да възпратъ цѣлото обществено развитие, а единъ подобенъ актъ цѣлящъ да накърни правото на свободното самоопрѣдѣление на по прогресивнитѣ нации и тѣхната културна напрѣдналость, добита чрѣзъ дългогодишни революционни борби — можеше да има само гибелни последици. Една замисъль бѣ проявена, една система прѣдприета едноврѣмено отъ правителството и парламентъ — стремяща се да отнеме широкитѣ граждански и политически свободи въ страната. Слѣдъ законитѣ за печата, сдружаванията, стачкитѣ, събранията и пр. отоманското правителство побърза да зарегистрира и новъ пасивъ съ тъй нещастния законъ за четитѣ. Необходимата цѣль да се привърже населението къмъ държавата, не само че не бѣ постижима по този начинъ, но се и създаваха условия за вирѣнието на четитѣ. Тогазъ когато пресата безспирно апелира за нѣкакво единство, елементитѣ на силно недоволство у потиснатитѣ и онеправдани обществени слоеве, ги тласкатъ въ ржцѣтѣ на пропагандитѣ. Правителството съзнателно маскира печалната истина и продължава да бездѣйствува. Властьта съсредоточена на всѣкждѣ исключително въ ржцѣтѣ на мюслюманитѣ, чувствува напълно безконтролна.

Безъ никакъвъ огледъ къмъ съврѣменитѣ държавно-правни понятия, отоманския парламентъ допустна безразборното вотиране на поднасянитѣ му отъ най реакционно настроения и безотговоренъ факторъ, държавния съвѣтъ, редица мѣроприятия отъ естество да оставятъ неудовлетворени бесчетъ сжществени политико-социални искания. Ни една стѫпка къмъ подобрѣние на поминъцитѣ, намаление на данъцитѣ, създаването на пѫтища и посърдчаване на производствата.

Тежката участь на дълго измѫчваното чифлигарско население не бѣ прѣдметъ на обсѫждание отъ страна на отоманския парламентъ. то не съставляваше никаква грижа за правителството. Най кардиналния и жизненъ въпросъ стои незачекнатъ: 75% тѣхъ отъ цѣлата обработвана земя въ страната е разпрѣдѣлена мѣжду вакъфа, държавата и короната. На двайсеть милиона селска малоимотна и безимотна маса, не се пада даже нито 20%-тѣхъ ако се извади земята на едритѣ землевладелци турци. А чуждитѣ поданици и крупнитѣ капиталисти не плащатъ почти никакви данъци.

Най мѫчителнитѣ въпроси чрѣзъ справедливото разрешаване, на които биха се прѣсекли пѫтищата на външнитѣ домогвания и би настѫпило известно умиротворение, оставатъ неразгледани. Правителството на което не липсва инициативностьта да разпореди за бързото събиране на бекаитѣ отъ 318 г. насамъ — вмѣсто да бѫдатъ тѣ опростени — продължава още да политиканствува съ църковно-училищния споръ. А въпросъ за нѣкаква обща политическа амнистия, досѫщъ и не сѫществува. Приетиятъ миналата година нѣколко-члененъ законъ, не само не обхваща, но и не изчерпва тази материя.

Е добрѣ, при тъй развилитѣ се обстоятелства, съзнанието за нашия граждански дългъ и задачитѣ, които ни се налагаха въ настоящитѣ трудни врѣмена, изискваха не пусто епитропствувание, а дѣла. Безъ борба немогѫтъ абсолютно никакви придобития да се завоюватъ. Ето защо наврѣменото координирание на прогресивнитѣ обществени сили бѣ въпросъ наложителенъ.

Обаче, не безъ съжаление, ний сме длъжни да признаемъ, че и Народната Федеративна партия, въ свойта цѣлость, не зае съотвѣтното ѝ достойно мѣсто въ процеса на обществените борби. Тогазъ, когато неинитѣ демократически принципи трѣбваше съ всички сили, да бѫдатъ широко популяризирани и да легнатъ въ съзнанието на народнитѣ маси, личнитѣ страсти взеха върхъ надъ разума и дълга. Породенитѣ въ нея недоразумения, прѣчеха на развитието и засилването ѝ. Една партия само на форма, безъ никакво съдържание, една партия безъ никаква непосрѣдствена дѣйность, безъ никакъвъ политически активитетъ — неможеше да бѫде една жизнеспособна партия. Само идейнитѣ търкания сж допустими и неизбежни за една дѣеспособна партия, но никога правото да бѫде насилена свободната мисъль у индивида, не може да бѫде установено. Повелителенъ дългъ бѣ, прочее, да бѫдатъ обективно освѣтлени причинитѣ за нарушеното въ партията единство. Стоящи на туй гледище, ний не можемъ да не отблъснемъ взетата отъ Централното бюро, съ участието на единъ само съвѣтникъ, резолюция по отношение члена на партията Яни Сандански. Но не върху насъ лежи отговорностьта за внесения личенъ елементъ въ създадения споръ и не ний ще полемизираме на тази почва.

Изхождайки отъ единството и принципитѣ на партията, ний мислимъ че сѫществуващитѣ редъ въпроси отъ обществено значение, трѣбва да бѫдатъ прѣдметъ на едно зрѣло колективно обсѫждание. Ето защо слѣдъ станалитѣ напослѣдъкъ другарски съвещания въ Солунъ и Драма, ний формулирахме мнѣнието си: **върху наврѣменостьта и цѣлесъобразностьта отъ свикването на единъ извънреденъ конгресъ,** съ слѣдния приблизителенъ дневенъ редъ:

I. Общи въпроси:

а) *Мухаджирскиятъ въпросъ,*
б) *Чифлигарскиятъ въпросъ,*
в) *Църковно-училищниятъ споръ,*
г) *Законопроекта за четитѣ,*
д) *Обща политическа амнистия,*
е) *Ревизия на дѣлата на сега осѫдени за минали политически прѣстѫпления и*
ж) *Опрощаване на бекаитѣ.*

II. Партийни въпроси:

а) *Спорътъ въ партията,*
б) *Партийна тактика,*
в) *Ревизия на програмата, устава и правилника на партията.*

Горниятъ дневенъ редъ не е окончателенъ и подлежи на допълване отъ страна на партийнитѣ организации и другари. Като най-подходящо врѣме за конгреса, ний намираме великденскитѣ праздници, а мѣсто — Солунъ. По окончателното установяване на горнитѣ въпроси, партийнитѣ организации и съмишленици сж напълно свободни при изказване на мнѣнията си. За тази цѣль тѣ ще се отнасятъ до врѣмената комисия въ Солунъ, отъ К. Тенчовъ, Буйновъ и Миразчиевъ, до които ще отправятъ мнѣнията си и всички запитвания.

Врѣме е вече политическата летаргия да се разбие. Съзнанието за нашия обществен дългъ, трѣбва да заговори съ всичката си сила. Личнитѣ страсти и вражди, нѣмащи мѣсто при идейнитѣ борби, трѣбва да занемѣятъ прѣдъ дългътъ, който ни се налага въ сегашнитѣ критически за страната моменти.

Д. Архаудовъ — *Яки Сахдажски*
А. Буйновъ — *Г. Скрижевски*
Чуд. Хахтарджиевъ — *Ласката*
Д. Миразчиевъ — *Д-ръ Хр. Тенчовъ*